

ІННОВАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ: ЧИ ДОПОМАГАЄ ЇЇ РОЗВИТКУ ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ?

(Олійник О. І., аспірантка)

Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, Україна

Одним із найважливіших завдань підготовки педагога до досягнення нових задач модернізації освіти є розвиток спроможності професійно здійснювати інноваційну діяльність, відмова від стереотипних методів реалізації освітніх цілей, переорієнтація особистісних та професійних цінностей на інноваційний підхід до роботи. Це стає можливим завдяки високому рівню інноваційної компетентності – системного та інтегративного утворення, динамічного та гнучкого, яке видозмінюється відповідно до запитів суспільства стосовно освіти, ключовими компонентами його є знання, уміння й навички педагога з урахуванням специфіки діяльності та в контексті постійного розвитку [3, с.146]. Відповідно до професійного стандарту, окреслена компетентність охоплює такі навички вчителя: здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації в освітній діяльності, інтегрувати їх у власну педагогічну практику, адаптувати до різних умов освітнього процесу та сучасних вимог до педагогічної діяльності з урахуванням особливостей діяльності закладу освіти, індивідуальних потреб учня; застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності [4, с.25].

Гадаємо, що організація процесу розвитку й удосконалення інноваційної компетентності нині тісно пов'язана з цифровими можливостями. Більше того, якщо до навчання педагогів під час самоосвіти залучати ІТ, це дозволить оптимізувати зазначений процес. Коли навчання педагога проходить із використанням різних цифрових освітніх платформ та допоміжних ресурсів, це дозволяє безпосередньо в діяльнісному форматі розвивати інноваційну компетентність.

В освітньому просторі зараз ведуться активні обговорення користі й шкоди штучного інтелекту (ШІ). Ми звикли, що він застосовується практично в кожній галузі, оскільки сприяє підвищенню продуктивності праці людини, допомагає оперативно й ефективно аналізувати великі обсяги інформації, виконує значну кількість дій, оптимізуючи діяльність. Деякі освітяни ж вбачають в ШІ здебільшого загрозу, переймаючись проблемами порушення академічної доброчесності під час виконання завдань, мінімізуванням залученості здобувачів освіти до навчальної діяльності та ін. Окрім цього, їх хвилює питання, як бути конкурентноспроможним, порівняно зі штучним інтелектом. Інші ж розглядають ШІ як додатковий інструмент, що сприятиме збільшенню ефективності процесу навчання, покращенню рівня підготовки учнів та студентів.

Ми підтримуємо позицію освітян, які вбачають в штучному інтелекті допоміжний інструментарій, а також вважаємо, що його адаптування до професійної діяльності педагога сприятиме розвитку інноваційної компетентності.

Штучний інтелект – це здатність цифрового комп'ютера або роботизованої системи контролювати виконання трудомісткої роботи. Використання його в педагогічній діяльності має ряд переваг:

Оптимізація перевірки домашніх завдань. Учитель генерує завдання в електронному вигляді, формує критерії оцінювання, рекомендації. Система самостійно перевіряє, оцінює та надає поради для усунення проблемних моментів. Як наслідок, вчитель заощаджує час, який зазвичай приділяє цьому виду роботи. Особливо це допоможе в дистанційному форматі навчання, оскільки дозволить опрацювати велику кількість завдань. Нині існують такі варіанти ШІ, які дозволяють оцінювати навіть письмові роботи [2, с.228].

Налагодження системи зворотного зв'язку. На основі перевірки домашніх робіт та створення аналітики успішності, ШІ сприятиме відстеженню динаміки якісно-кількісних показників навчання конкретного здобувача освіти й надаватиме педагогу цифрові дані. Вчитель на основі цього дає учневі рекомендації щодо вдосконалення роботи. Прикладом такого використання ШІ є створений в Австралії «Deakin Genie». Це розумний персоналізований цифровий асистент, який відповідає на будь-яке запитання щодо навчання, інформує про оцінки, список завдань, терміни виконання [5].

Удосконалення процесу індивідуалізації навчання. ШІ, окрім перевірки робіт, може також генерувати завдання. Учитель, користуючись цим, встановлює конкретні вимоги до їхнього створення й завдяки цьому вдовольняє всі потреби здобувача освіти стосовно форми, різномірності практичної частини роботи, реалізуючи індивідуальну траєкторію навчання.

Доступ для здобувачів освіти з різними освітніми потребами. Системи ШІ, залежно від їхнього виду, функціоналу й призначення дають можливість навчатися людям з вадами зору, слуху, іншими фізичними потребами; сприяють подоланню мовного кордону завдяки автоперекладу [1, с.10].

Підсилення зацікавленості в навчанні. Завдяки можливості створювати завдання в різних форматах, із залученням мультимедіа, вчитель може підвищити інтерес до освіти в її здобувачів.

Можливість розширення проєктного навчання. ШІ дозволяє реалізовувати різногалузеві проєкти, залучати до навчання не лише освітян, а й представників різних сфер діяльності людини. Це, у свою чергу, розвиватиме в учнів підприємницьку компетентність, розширюватиме межі профорієнтації.

Українська система освіти все ще демонструє недостатню готовність до впровадження ШІ в навчання. Причинами цього є застарілість освітніх програм для педагогів, поверхневність практичного компоненту курсів підвищення кваліфікації, пасивність вчителів-практиків у самоосвіті. Але перш за все, для того, щоб впровадження таких систем було ефективним, варто приділити увагу компетентнісному й ціннісному розвитку педагога. Високий рівень інноваційної компетентності вчителя сприятиме тому, що штучний інтелект працюватиме на користь і даватиме позитивний результат, оскільки педагог зможе грамотно його інтегрувати в навчання, реалізуючи триєдину мету. Окрім цього, освітяни мають усвідомити, що технологічний прогрес є незворотним. Він зануриться в усі сфери життя людини. Тож раціональніше, на нашу думку, прийняти його здобутки, адаптувати й зробити допоміжними інструментами у своїй роботі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безсмертна О., Хмурова В. Штучний інтелект в освіті. *Міжнародна наукова інтернет-конференція «Інформаційне суспільство: технологічні, економічні та технічні аспекти становлення»*. Збірник тез доповідей: випуск 53. Частина 1. Тернопіль. 2020. С. 9-11.
http://konferenciaonline.org.ua/data/downloads/file_1638480791.pdf#page=9
2. Мічурін І. Застосування штучного інтелекту в освіті. *Збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених, студентів і курсантів*. С. 227-228.
<https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7517/1/348-349%20%20%20%20%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%86%D0%91%D0%86%D0%A2%202020.pdf#page=227>
3. Олійник О. Тайм-менеджмент як інструмент розвитку інноваційної компетентності вчителя. *Молодь і ринок*, № 7–8 (205–206), 2022. С. 145-151
Професійний стандарт «Вчителя закладів загальної середньої освіти» від 24.12.2020. Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=22469103-4e36-4d41-b1bf-288338b3c7fa&title=RestrProfesiinikhStandartiv>
4. Bernard M. How Is AI Used In Education – Real World Examples Of Today And A Peek Into The Future. 2020. URL: <https://bernardmarr.com/default.asp?contentID=1541#:~:text=AI%20has%20already%20been%20applied,develop%20skills%20and%20testing%20systems.&text=AI%20can%20drive%20efficiency%2C%20personalization,capabilities%20where%20machines%20would%20struggle> (дата звернення – 05.03.2023)